

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2021

**AFRIKAANS HUISTAAL V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 80

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 34 bladsye.

NASIENRIGLYNE

1. Indien 'n kandidaat meer as die verlangde getal vrae gedoen het, word net die eerste antwoord/respons nagesien. **(Die kandidate mag nie die opstelvraag en die kontekstuele vraag oor dieselfde genre beantwoord nie.)**
2. Indien 'n kandidaat in AFDELING A al vier vrae oor die gesiene gedigte beantwoord het, word die eerste twee gedigte se antwoorde nagesien.
3. Indien 'n kandidaat in AFDELING B en C twee kontekstuele vrae of twee literêre opstelle beantwoord het, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer. Indien 'n kandidaat al vier die vrae in AFDELING B en C beantwoord het, word die eerste antwoord in elke afdeling nagesien mits een kontekstuele vraag en een opstelvraag beantwoord is.
4. Indien 'n kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer.
5. Indien antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die nasienriglyn nagesien.
6. Taalfoute by kontekstuele vrae word nie gepeenaliseer nie. As 'n spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word dit verkeerd gemerk. As die spelling nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word dit as korrek beskou.
7. *Opstelvrae:*
Indien die literêre opstel korter as die verlangde lengte is, word die kandidaat nie gepeenaliseer omdat hy/sy, hom-/haarself gepeenaliseer het. As die opstel te lank is, assesseer dit op meriete en bespreek dit met die senior nasiener/vakhoof. Die nasienriglyne is slegs 'n riglyn, daarom moet ander relevante inhoud as korrek beskou word. Gebruik die aangehegte rubrieke om die opstelvrae na te sien.
8. In 'n literêre opstel word argumente aangebied en ondersteun of illustreer deur na die teks te verwys.
9. *Kontekstuele vrae:*
Indien 'n kandidaat nie aanhalingstekens gebruik waar 'n vraag dit vereis nie, word die kandidaat nie gepeenaliseer nie.
10. Vir oop vrae word geen punte toegeken vir JAN/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Die rede/motivering moet oorweeg word.
11. Geen punte word vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING toegeken nie. Die rede/motivering/bewys verdien die punt.
12. **Moenie woorde nasien nie; sien betekenis na.**

AFDELING A: GEDIGTE**VRAAG 1: LITERÊRE OPSTEL****“Vincent van Gogh ” – D.J. Opperman**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte **ASSESSERINGSRUBRIEK VIR LITERÊRE OPSTEL – HUISTAAL: POËSIE** nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Die kontras tussen Van Gogh se stryd en die uiteindelijke volbringing word deur kontrasterende woorde ondersteun.
- In versreël 1 word Van Gogh as 'n **“miskende” r. 1** beskryf, want hy het tevergeefs geveg vir die lot van die armes, boere en myners. Daarteenoor staan die woorde **“volbring”** in versreël 13.
- Die skilderkuns word nou die medium waarmee Van Gogh uiting kon gee aan die ellende wat hy as prediker leer ken het.
- Van Gogh kan nou deur sy skilderkuns dit wat lelik was verander in iets moois. Eers toe hy die **boere en wasvrouens en gepynigde gesigte** in r. 9 kon **verwe r. 8**, was hy deel van God se skeppingsplan.
- Die woorde **mens** en **boom verknot r. 6** verwys hoe die mens sosiaal onderduk is. Dit word deur Van Gogh verhef tot skoonheid in die woorde **sipresse tot 'n vlam verwring r. 14**.
- Die eerste sewe reëls lê klem op Van Gogh se stryd en word ondersteun deur woorde soos **ellende, pyn, skriklike en kramp trekke**.
- Die tweede gedeelte reëls 7–14 teken die volbringing van die stryd en word ondersteun deur woorde soos **ligte r. 10, skone r. 12, hartstog en volbring r. 13**.
- Dit gaan dus oor die stryd van die mens binne die groter Raadsplan. Deur lyding word die mens gesuiwer en lei dit tot volbringing in die slot van die gedig.
- Deur sy skilderkuns het van Gogh sy roeping gevind en het hy dus die stryd oorwin.
- Die kernfrases **“heilige vergeefs geveg”** en **“hartstog eers in jou volbring”** staan dus in duidelike kontras met mekaar. Dit beklemtoon van Gogh se stryd en dui aan hoe hy uiteindelik sy goddelike roeping aanvaar.

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[10]

OF

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG**“Die sagte sprong” – Sheila Cussons**

Vraag	Antwoord	Punt
2.1	God se aanraking of teenwoordigheid word gelykgestel aan 'n sagte sprong./Dit hou ook verband met die beleving dat dié aanraking sag is (sagte), maar dat dit vol krag en beweeglikheid is (sprong)/Dit word 'n metafoor vir die ligte maar kragtige aanraking van God. ✓ Alliterasie ✓	1 1
2.2	Onverwags ✓	1
2.3	2.3.1 In reël 2 is die aanraking intellektueel/met die verstand ✓ en in reël 7 is die aanraking 'n goddelike beleving. ✓	2
	2.3.2 Die gebruik van die dubbelpunt lig telkens die beleving uit. ✓	1
2.4	Dit is gepas, want 'n veer is nie net lig nie, ✓ 'n veer se aanraking is ook besonder sag . ✓	2
2.5	Ja, 'n dubbelpunt word gewoonlik nie aan die begin van 'n reël geplaas nie – dit word dus nie verwag nie. ✓	1
2.6	Reël 11 is deels 'n herhaling van reël 6. ✓	1
		[10]

OF

VRAAG 3: KONTEKSTUELE VRAAG**“oupa Thomas Daniel Granfield” – Ronelda Kamfer**

Vraag	Antwoord		Punt
3.1	Die datum van daardie dag het haar daaraan herinner dat dit haar oupa wat oorlede is, se verjaarsdag is. ✓		1
3.2	Sy is veronderstel om te onthou dit is sy verjaardag, maar sy onthou die dag juis omdat dit sy sterfdag is./Sy verjaardag is om sy lewe te herdenk, maar nou is dit juis die dag waarop hy gesterf het. ✓ <i>Die kandidaat moet albei kante van ironie vir EEN punt aanbied.</i>		1
3.3	3.3.1	'n Elegie betreur die afsterwe van 'n persoon/geliefde ✓ en die spreker treur oor haar oupa wat dood is. ✓ <i>Die kandidaat moet eers sê wat 'n elegie is en dan wys hoe hierdie gedig een is.</i>	2
	3.3.2	Die stemming is droewig/hartseer/weemoedig. ✓	1
3.4	Leestekengebruik/ Hooflettergebruik ontbreek/ Versreëllengtes wissel/ Strofebou wissel/ Nie vaste rymskema nie. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		1
	'n Vrye vers het nie 'n vaste patroon nie/is informeel daarom praat die spreker met haar oupa praat/gesels/Praatvers ✓ <i>Die kandidaat moet by die evaluering uitkom vir die punt.</i>		1
3.5	Vergelyking		1
3.6	Ja, want dit sê vir die leser dat haar oupa dood is ✓ beklemtoon die finaliteit van die dood/Dit hef ook uit dat sy dood haar alleen agterlaat. ✓		2
			[10]

OF

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG**“eerste werp” – T.T. Cloete**

Vraag	Antwoord	Punt
4.1	Letterlik, want dit verwys na die eerste werp wat gegooi is. ✓	1
4.2	Die spreker konsentreer op alles wat ons nie in Suid-Afrika het nie. ✓	1
4.3	Koeplet ✓ Dit word deur paarrym verbind. ✓	1 1
4.4	“krom grys bome wat houtbeen vasskop”/ “koets teen die son” ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i> Die bome skop vas teen die sand./ hulle koes teen die son ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i> <i>Dieselfde persoonifikasie wat by die eerste deel van die antwoord aangehaal is, moet in die tweede deel verduidelik word.</i>	1 1
4.5	4.5.1 Die polisedeton/stylfiguur beklemtoon die ryke besit van ons land. ✓ <i>Die kandidaat hoef glad nie die stylfiguur te benoem nie</i>	1
	4.5.2 Oksimoron ✓	1
	4.5.3 Die oorverdowende stilte is een van die baie mooi/bates wat ons hier in die Suidpunt het. ✓ <i>Die kandidaat se antwoord moet die polisedeton met die oksimoron verbind.</i>	1
4.6	Die mens leef nie na genoeg aan die natuur nie en ook nie na genoeg aan God nie. OF Ons waardeer nie ons land genoeg nie. ✓	 1
		[10]

EN

VRAAG 5: KONTEKSTUELE VRAAG**“As die son sy ray bans nader trek” – Ernst Grundling**

Vraag	Antwoord	Punt
5.1	Son en ray bans ✓ <i>Die kandidaat bied BEIDE woorde vir EEN punt aan.</i>	1
5.2	Alliterasie ✓ Dit beklemtoon hoe kwaad die son vir die mens se dade word. ✓	1 1
5.3	5.3.1 Kwatryn ✓	1
	5.3.2 Personifikasie ✓	1
	5.3.3 Die son is skaam vir die mens se dade op aarde daarom kruip hy agter sy sonbril weg. ✓	1
5.4	Die mens wil altyd in die mode wees./ Die mens loop met oogklappe/wil nie raaksien waarmee hy besig is nie. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i> Ja, want dit gebeur nog steeds./die mens is nog altyd so. ✓ <i>Die kandidaat kan nie NEE as 'n antwoord aanbied nie.</i>	1 1
5.5	Sonsverduistering ✓	1
5.6	Hartseer/ontnugering/weemoedigheid ✓	1
		[10]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: ROMAN**VRAAG 6: DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DIE DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dit is 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Die roman speel in 'n anonieme stad in Suid-Afrika af.
- Die roman speel in die tagtigerjare af/tydens die apartheidsjare af.
- Die grootste deel van die roman speel in Iris se ouerhuis af/in dr. Anders se spreekkamer af/in Peter se woonstel af.
- Iris groei op in 'n huis met sterk vroue./ in 'n liberale huishouding.
- Die verhaal speel ook in Frankryk, New York en Vermont af.
- Hierdie milieu dien as agtergrond vir die gebeure.
- Iris voel sedert haar geboorte dat niemand na haar luister nie.
- Iris as laatlam (6 jaar na die geboorte van die ander susters) het haarself as 'n alleenloper beskou wat op oorskietkos geleef het.
- In haar gesin is Iris as 'n aardigheid beskou.
- Iris voel in hierdie milieu dat niemand na haar luister nie en hierdie gevoel beïnvloed Iris se keuses wat sy uitoefen.
- Teen die agtergrond waarin Iris grootword, word sy aangesê om stil te bly.
- Iris skep 'n fantasiewêreld waar sy 'n stem het.
- In Iris se omstandighede maak die Engel deel van haar lewe uit/die magies-realistiese deel van haar lewe uit.
- In Iris se gesin voel sy dat alles wat sy doen, reeds deur haar susters gedoen is.
- Sy beleef dus 'n bestaanskrisis/eksistensiële krisis.
- Iris besluit om na voltooiing van haar universiteitstudie by dr. Anders as sy assistent te gaan werk, aangesien sy naam haar amuseer./sy nie 'n werk wil hê wat haar gedagtes in beslag neem nie.
- Iris oefen die keuse uit om met Peter seks te hê met hul eerste ontmoeting, omdat sy hunker na 'n romantiese verhouding.
- Iris se besluit om vir Peter in Amerika te gaan kuier, het 'n ingrypende invloed op haar toekoms.
- Sy aanvaar nie die modelwerk nie/omdat sy uiteindelik met Peter trou.
- Iris kies om die Engel in haar lewe te hê aangesien sy iemand nodig gehad het om na haar te luister/raadgewer te wees/haar te help om besluite te neem/verantwoordelikheid te aanvaar vir die keuses wat sy uitoefen.

- Iris kies om in 'n fantasiewêreld te leef om haar lewe op te kikker.
- In New York ontmoet Iris vir Joe wat van haar 'n model wil maak, maar aangesien Peter daarteen gekant is, besluit Iris om nie die modelkontrak te aanvaar nie en gaan saam met hom na Vermont toe.
- Iris en Peter besluit om te trou en sy en Peter leef rustig voort.
- Iris neem die besluit om van haar fantasiekarakters (behalwe die Engel) ontslae te raak.
- Iris kies om deur die eksistensiële krisisperiode te gaan/vormloos aan te trek omdat sy 'n soeke het na wie sy is/wat haar blomoomblik is en sy nie soos die huisgesinlede wil wees nie.
- Haar behepthed met haar naam se betekenis is verantwoordelik vir die keuses wat sy uitoefen, bv. die modelkontrak wat moontlik haar blomgeleentheid is.
- Iris se keuse om met Peter seks te hê (sonder dat hulle in 'n verhouding is of mekaar goed ken), is gevaarlik/onverantwoordelik in die huidige tyd van geslagsiektes en Vigs.
- Iris wat die keuse uitoefen om met Peter seks te hê (sonder dat hulle in 'n verhouding is of mekaar goed ken), is soos wat sommige tieners deesdae optree.
- Iris se besluit om by dr. Anders/die tandarts te gaan werk, is 'n goeie besluit. 'n Mens moet eerder 'n beroep volg waarin jy gelukkig is.
- Iris se besluit om by dr. Anders/die tandarts te gaan werk, is nie 'n goeie besluit nie. Dit is 'n vermorsing van tyd en geld om verkeerde beroepskeuses te maak.
- Iris se besluit om nie die modelkontrak te aanvaar nie, is 'n goeie besluit, aangesien sy en Peter in Suid-Afrika gaan woon.
- Iris se besluit om nie die modelkontrak te aanvaar nie is nie 'n goeie besluit nie, aangesien dit haar van 'n gulde blomgeleentheid ontnem het.
- Iris se besluit om met Peter te trou is goed, want dit het haar insig gegee t.o.v. haar blomtyd/het haar rustig gemaak.
- Die besluit om van die fantasiekarakters (behalwe die Engel) ontslae te raak, is 'n goeie besluit, aangesien 'n mens een of ander tyd groot moet word/die wêreld in die oë moet kyk sonder om agter fantasieë te skuil.
- Die besluit om van die fantasiekarakters (behalwe die Engel) ontslae te raak, is nie 'n goeie besluit nie, aangesien mense tog fantaseer.

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

OF

VRAAG 7: DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
7.1	Dis die plek waar Iris vir Peter moet kry./ Dis Iris se eerste blyplek in New York/Amerika. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.2	Iris is verstrooid./ Iris is lief vir rondloop./ Iris ontvang mans in haar kamer./ Iris is gesteld op wat reg is. Iris is 'n (tipiese) Suid-Afrikaner. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.3	7.3.1 Ma is onbetrokke terwyl Johanna betrokke by Iris se opvoeding is. ✓ <i>Beide kante van die saak moet genoem word.</i>	1
	7.3.2 Hy wil Ma se negatiewe eienskappe/andersheid (soos verstrooidheid/ afsydigheid/ swak kommunikasie/bevooroordeeldheid) beklemtoon. ✓	1
7.4	Ek-verteller/Eerstepersoonsverteller ✓	1
7.5	Nee Ten spyte van Johanna se uitspraak begin Joe lukraak foto's van Iris te neem. ✓ Joe dink sy is mooi genoeg om 'n modelkontrak in New York los te slaan. ✓ Ten spyte van die lelike haarkapsel word Iris 'n modelkontrak aangebied./Iris se haarstyl het Peter nie verskrik nie. ✓	1 1 1
7.6	Dit was juis 'n Neger, Billy, wat hom oor Iris ontferm het toe sy in Amerika aangekom het./ Billy word Iris se vriend terwyl Peter nog sukkel om 'n vlug te kry. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.7	7.7.1 In Parys, Frankryk/by Claude en Kara /koffiewinkel ✓	1
	7.7.2 Iris knoop gesprekke met enige vreemdeling aan./ Iris vaar blindelings die strate in./ Iris laat haar deur die vuurhoutjiewersamelaar mislei./ Iris vertrou mense te maklik. ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde vir TWEE punte aan.</i>	2
	7.7.3 Hy sukkel vanweë sneeustorms om by Iris in New York aan te sluit./ Die milieu waarin Iris haar bevind het hom bekommer, want hy was nie daar om haar te beskerm nie. ✓	1

7.8	Sy het Peter ontmoet wat oor die kwaliteite wat sy in 'n lewensmaat soek, beskik./Hy het regtig na haar geluister/haar die nodige vryheid gegee om haar eie keuses te maak. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.9	Iris se ma het geweier om saam te gaan voordat daar nie 'n behoorlike badkamer is nie/hulle hond veilig sal wees nie. ✓ Sy is 'n selfstandige vrou./ Sy is 'n feminis./ Sy neem haar eie besluite./ Sy was 'n selfsugtige vrou./ Sy is 'n diereliefhebber en wil nie met Polder plaas toe gaan nie. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1 1
7.10	Johanna spot met Ma./ Iris se ma het gedink dat seekoeie haar hond sou doodmaak, maar dit was net 'n flou verskoning omdat daar nie badgeriewe was nie. ✓	1
7.11	Sy wil vir Polder hê./ Sy wil aangaan soos altyd./ Sy wil maak asof niks gebeur het nie. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.12	Die lelie/ Die Engel/ Polder ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde aan vir TWEE punte.</i>	2
7.13	Fantasiewêreld versus realiteit/ Die rol wat fantasie in die lewe van mense speel/ Magiese realisme ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
7.14	Die Engel sal die duiwe ontstel./ Die duiwe broei. ✓	1
7.15	Ja. Sy is geïrriteerd met haar skoonpa omdat hy vooropgestelde idees het. ✓ Sy is gefrustreerd met haar skoonpa omdat hy haar nie eintlik ernstig opneem nie. ✓ <i>Die kandidaat kan nie Nee as 'n antwoord aanbied nie.</i>	2
7.16	Daar is nooit 'n swarmoedige atmosfeer nie./Probleme word gou opgelos. ✓	1
		[25]

MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – PIETER PIETERSE**VRAAG 8: MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dit is 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Baas bevind hom in Barotseland/Afrika/weste van Zambië/op die wal van die Zambezi-rivier/ tussen die mense van die Lozi-stam/op Manaka/n sendingstasie/op Sable Ranch/in Suid-Rhodesië.
- Sy omstandighede op Manaka was haglik/onherbergsaam/afgesonderd/Christenskap-wroeging.
- Hy het geen geld gehad nie/bevind hom in 'n gemeenskap waar armoede heers.
- Hy is in 'n malaria-gebied.
- Hy is alleen/sonder familie/n alleenloper.
- Hy worstel met die moord van sy ouers.
- Hy wil die droom van sy oupagrootjie waar maak.
- Die tydperk is min of meer 1992–1994.
- Baas bevind hom in 'n ruimte waar sendelinge/Westerse manier van doen sowel as toordokters/tradisionele Afrika-stamgebruike/invloed van die Khuta voorkom.
- Baas se voorgeskiedenis beïnvloed sy volwasse lewe.
- Baas besluit of hy as bootsman op die Zambezi Joy gaan werk. Hy wys dit later van die hand, omdat hy sy oupagrootjie se droom wil verwesenlik.
- Baas besluit of hy Manuel se dogtertjie van malariapille gaan voorsien. Hy help haar t.s.v. die feit dat hy nie betrokke wil raak nie en op die ou end het hy nie pille vir homself nie.
- Baas gee sy laaste malariapille vir Grace wat meebring dat hy niks het om homself mee te behandel nie.
- Baas besluit of hy sy eie (pont-)boot gaan bou en of hy eerder die Zambezi Joy gaan koop en omskep. Hy koop die Zambezi Joy, aangesien hy nie die geld het om sy eie boot te bou nie.
- Baas maak die keuse om die mense van Manaka te help al dan nie. As gevolg van die moord op sy ouers en sy ideaal om 'n boot op die Zambezi te kry, besluit hy om nie betrokke te raak nie. Hy help die mense tog deur medisyne en kos te gee.
- Baas kies om die mense van Manaka te respekteer ondanks die feit dat sy ouers deur vryheidsvegters vermoor is.
- Baas maak aanvanklik die keuse om nie betrokke te raak by die gemeenskap nie, omdat hy sy eie ding wil doen/daar nie plek vir ander in sy lewe is nie.

- Baas moet besluit of hy die sendelinge op Manaka gaan aanvaar. Aanvanklik wil hy hulle nie daar hê nie, omdat hy voel hulle dring sy ruimte binne/omdat hy self met godsdienste worstel.
- Baas moet besluit of hy die sendelinge op Manaka gaan aanvaar. Aanvanklik wil hy hulle nie daar hê nie, omdat hy 'n alleenloper is./Griesel so 'n hoëvaardige/meerderwaardige houding het.
- Hy besluit aanvanklik om nie die khuta te gaan spreek wanneer hulle hom roep nie. Dit lei daartoe dat hulle hom dagvaar./Grace oortuig hom om te gaan.
- Baas moet besluit of hy sy saak voor die Khuta gaan stel. Hy voel egter dat hulle hom net vir eie gewin wil gebruik./Dit lei daartoe dat Baas dit oorweeg om te vertrek.
- Baas moet besluit of hy gaan vertrek en gevolglik sy droom laat vaar. Grace herinner hom aan die weddenskap met sy oupagrootjie./Baas besluit om te bly.
- Baas word voor die keuse gestel om saam met Riekert by diamantsmokkelary betrokke te raak. Hy stel egter nie belang nie, omdat hy iemand is wat die regte pad loop.
- Riekert kom ook met 'n aanbod om Baas se boot te koop. Baas stel nie belang nie, want hy het reeds weer begin werk aan die boot en die moontlikheid om sy droom te verwesenlik lyk beter.
- Baas moet 'n antwoord kry op sy vraag: Wat maak van jou 'n Christen? Tydens sy gesprekke met Ouma Essie en Grace kry hy hierop 'n antwoord en besef dat hy Manaka toe gestuur is met 'n doel.
- Baas kies om medemenslik op te tree en vir Morena te skiet.
- Baas kies om nie aan die nagmaal deel te neem nie/hande vas te hou tydens gebed nie aangesien hy nog worstel met sy eie geloof.
- Baas maak die keuse om Whitey wel van die familieverband te vertel, sodat hy ook die waarheid oor die oupagrootjie en die familieverband kan ken.
- Baas verkies om die houtbankies self te herstel, want hy wil sy oupagrootjie se droom herstel.
- Baas wys Nanna se toenadering van die hand, want sy was 'n getroude vrou/op grond van sy morele oortuiging.
- Baas het op die Ebenheazer-dam en Letabarivier gevaar met 'n blikskuit wat hy self gemaak het toe hy 'n kind was (voorgeskiedenis). Hy kon later die rivier om Manaka makliker bevaar.
- Baas se besluit om sy oupagrootjie se droom te verwesenlik, was die regte besluit. Elke mens moet 'n droom hê wat jy najaag.
- Baas se besluit om nie as 'n bootsman te werk nie, was dom. Hy kon 'n vaste inkomste gehad het./Hy sou dan geen geldelike probleme gehad het nie.
- Baas se besluit om malariapille aan die mense te verskaf, was die regte besluit. Jy moet dit wat jy het, met ander mense deel.
- Baas se besluit om malariapille aan die mense te verskaf, was dom. Op die ou end het hy toe nie malariapille vir homself gehad nie.
- Baas se besluit om malariapille aan die mense te verskaf, was dom. Hy moes dit aan hulle verkoop het./Niks in die lewe is verniet nie.
- Om die Zambezi Joy te koop, was 'n goeie besluit, aangesien dit Baas heelwat minder geld uit die sak gejaag het.

- Om die Zambezi Joy te koop, was 'n goeie besluit, aangesien hy nou die vreugde van handewerk ervaar.
- Baas se keuse om na Manaka te gaan was op die lang duur 'n goeie besluit. Baas het die doel van Christenskap verstaan.

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

VRAAG 9: MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
9.1	As die oupagrootjie/die Buffeljagter nie destyds na Barotseland gegaan het nie, sou sy agterkleinkind nie so begeesterd gewees het om na Manaka te gaan nie./ Die vestiging van godsdiens/onderwys/Westerse beskawing/nageslag in Afrika. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
9.2	Die jong Baas is net so lank en rankerig gebou/het breë skouers soos sy oupagrootjie./ Hulle het dieselfde naam./ Beide koester 'n droom./ Hulle is vreemdelinge of indringers op Manaka./ Al twee het op Manaka gebly./ Beide het lerse terriërs gehad./ Beide is goeie skuts. ✓✓✓ <i>Die kandidaat kan enige DRIE antwoorde vir DRIE punte aanbied.</i>	3
9.3	Hy is obsessief (behep) met sy oupagrootjie/Hy verafgod sy oupagrootjie./ Hy hou van die buitelewe (jag/roei)/Hy is 'n natuurmens. Wat die verteller van hom vertel. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
9.4	Baas het 'n obsessie met sy oupagrootjie. ✓ Die verteller is oral teenwoordig./ Die verteller weet wat almal dink en/of voel./ Die verteller vertel die leser van Baas se verlede./ Die verteller is teenwoordig in die verlede en die hede. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
9.5	Baas besoek hom nie in die hospitaal nie. ✓	1
9.6	9.6.1 Manaka/ Langs die Zambezi-rivier ✓	1
9.6.2	Alles was vervalde./ Daar was geen tekens van sy oupagrootjie nie (daar was geen buffelhorings nie)./ Dit het nie gelyk of daar enige lewe is nie. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
9.6.3	Baas wil graag al die grond huur, ✓ maar die khuta het die boonste gedeelte aan die sendelinge verhuur. ✓/ Baas tree deurgaans reg op in sy poging om die grond wettig te huur, ✓ maar die khuta hou nie woord nie/bly nie by die eerste ooreenkoms nie. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van die konflik noem vir EEN punt.</i>	2

9.7	<p>Ja Sy ouers word op dié plaas in Suid-Rhodesië vermoor./ Baas se alleenloperskap/godsdiensstryd begin hier./ Hy gaan terug Houtboschberg toe (omdat hy nie die plaas kan erf nie)/die familiebande is verbrokkel/Baas besluit om na Manaka te gaan. Op Manaka word sy godsdiensstryd/alleenloperskap opgehef. √√</p> <p><i>Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde vir EEN punt ELK aan.</i></p>		2
9.8	<p>Nanna verwys na haar (eerste) ontmoeting met mister Johnnie. √</p> <p>Sy wil hom indirek bewus maak van hul eintlike missie daar/ dat Christenskap meer as Woordverkondiging behels. √</p>		1 1
9.9	<p>Sy kneukels wys wit op die stuurwiel. √</p>		1
9.10	<p>Dit is 'n baie arm gemeenskap met min werksgeleenthede./ Daar is vreeslik baie mense wat afhanklik gaan wees van hul hulp. √</p> <p><i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i></p>		1
9.11	<p>Sy wou Nanna laat welkom voel. √ Nanna het vir haar geld gegee/werk aangebied. √</p>		2
9.12	9.12.1	<p>Griesel verwag korrekte optrede van Nanna, √ maar hy breek by Baas se slaaphut in. √</p> <p><i>Die kandidaat moet BEIDE kante van ironie vir TWEE punt aanbied.</i></p>	2
	9.12.2	<p>Nanna groet toe hul Manaka verlaat, maar Griesel loop sonder om te groet. √</p>	1
9.13	<p>Ja Scholtzie veroordeel/beskuldig die plaaslike bevolking aanvanklik, √ maar maak dadelik verskoning daarvoor. √</p> <p><i>Die kandidaat kan nie NEE as 'n antwoord aanbied nie.</i></p>		2
			[25]

VATMAAR – AHM Scholtz**VRAAG 10: VATMAAR – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Tante Wonnie bevind haar in Vatmaar/in die tronk/in armoedige omstandighede (geen elektrisiteit of 'n telefoon nie/moet 'n put grawe vir water).
- Tante Wonnie moes jaargeld vir verblyfreg betaal.
- Tante Wonnie is in omstandighede waar drank misbruik word.
- Tante Wonnie woon in 'n gemeenskap waar almal vir mekaar omgee/nie skeiding t.o.v. godsdiens of kultuur ervaar nie.
- Tante Wonnie moet besluit of sy die huis na haar man se dood gaan verkoop al dan nie: sy verkoop dit aan die Wingroves. Sy moet kan oorleef.
- Tante Wonnie het die keuse gehad om hard te werk of van ellende te kreppeer. Omdat sy 'n trotse vrou was, het sy verkies om die meeste van die tyd net te werk.
- Sy het baie huweliksaansoeke gekry, maar nie een aanvaar nie. Sy het geglo niemand kan haar oorlede man se plek volstaan nie.
- Tante Wonnie het besluit om nie haar geld by die werkgewers te gaan haal nie. Sy was nie 'n bedelaar nie.
- Tante Wonnie het besluit om "skoon" te lewe, sy was anders as die res. Dit het haar die gramskap van Martha September op die hals gehaal.
- Tante Wonnie het besluit om naasteliefde te betoon. Sy het velriemskoene gemaak en dit die meeste van die tyd verniet aan die vrouens gegee./Tante Wonnie besluit om vir Onie-as medisyne te gee vir die snye op sy lyf./Sy gee die gemmerbier vir Settie September.
- Tydens haar arrestasie en tog Du Toitspan toe het sy besluit om haar kop op te lig en nie bang te wees nie. Die hele tyd het sy met God gepraat.
- Tante Wonnie neem die besluit dat sy nie van Vatmaar se mense se God deel wil wees nie. Sy besef dat God binne jou woon.
- Tante Wonnie besluit om Piet de Bruin se belangstelling teen te staan. Van toe af het hy probeer om die wêreld so moeilik moontlik vir Tante Wonnie te maak.
- Tante Wonnie kies vir haar 'n rok en 'n paar skoene. Dit laat haar baie spesiaal voel.
- Tante Wonnie besluit om die sjieling te betaal sodat die Septembers op die kapkar kan klim. Sy het Martha September vergewe.
- Tante Wonnie besluit om die Septembers van die kapkar af te smyt. Sy kom agter dat Johnie die ring gesteel het.
- Tante Wonnie besluit oor haar toekoms. Dit is tyd dat hulle iets vir hulle self moet doen./Sy besluit om wel haar huis van die Wingroves terug te koop.

- Tante Wonne kom agter dat Kaaitjie swanger is, maar besluit om niks te sê nie. Dit was 'n skande in Vatmaar om 'n dogter te hê wat 'n kind het sonder dat sy 'n man het.
- Tante Wonne het besluit om Kenny as een van die familie te aanvaar toe sy hoor dat Kenny nie weggehardloop het toe Kaaitjie hom die nodigste gehad het nie.
- Tante Wonne se besluit om haar huis na haar man se dood te verkoop, was goed. Nou hoef sy niemand in die oë te kyk nie.
- Tante Wonne se keuse om die meeste van die tyd te werk was dom. 'n Mens moet ook tyd kry om te ontspan.
- Tante Wonne se keuse om die meeste van die tyd te werk was goed, want 'n mens moet vir jouself sorg.
- Tante Wonne se besluit om die huweliksaansoeke af te keur was dom. Sy kon 'n ryk man getrou het en 'n luukse lewe gelei het.
- Tante Wonne se besluit om die huweliksaansoeke af te keur was goed. Daar was geen aanvaarbare man in Vatmaar nie.
- Tante Wonne se besluit om rein te lewe is goed. Die Bybel verwag dit van ons.

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

OF

VRAAG 11: VATMAAR – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
11.1	Hulle het saam besluit om die diamant te verkoop./ Hulle het hulle werkgewers verlaat/Sus Bet en Oom Flip is nooit en kêrel. ✓ Siesie Lena en Janman is Ma en seun. ✓ Sus Bet en Siesie Lena is vriendinne/beide Griekwawroue. ✓	1 1 1
11.2	Dit was die enigste plek waar hulle kon kuier/gevry het. ✓	1
11.3	Hy was die gruis/werk by ’n delwery. ✓ Alles wat hy van diamante weet het Mister Swartz, ’n blanke, hom geleer, nou besteel hy hom./ Mister Swartz hou die ander werkers weg van die gruisbank en vertrou net Oom Flip daar./Oom Flip het gesteel. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1 1
11.4	11.4.1 Haar haglike omstandighede waarin sy geleef het, laat haar deel hê aan die plan. ✓	1
	11.4.2 Sy moes Oom Flip oorreed om ’n diamant op die gruis tafel te steel. ✓	1
	11.4.3 Dit sou haar die vryheid gee/sy sou wegkom van die Steenkamps om ’n beter lewe te kan hê. ✓	1
	11.4.4 Hy kon sy eie besigheid/transportbesigheid begin. ✓	1
11.5	Siesie Lena is self nie eerlik nie/ Siesie Lena beplan self om die diamante te steel./ Volgens die roman is die mense gewoon daaraan om goed te neem wat nie aan hul behoort nie. ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde vir TWEE punte aan.</i>	2
11.6	Mariam ✓	1
11.7	Sy het hierdie gebeure beleef./ Sy kan dit eerstehands oorvertel./ Dit is baie meer geloofwaardig. ✓ <i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
11.8	Nee Alle mense kan foute maak./ Al het sy hierdie fout begaan, bly sy hul dogter./ Sy is spyt oor wat gebeur het./ Allah is ’n genadige God wat haar sal vergewe. OF Ja In daardie dae was dit ’n onvergeeflike oortreding./ Die gemeenskap gaan nou ook haar ouers verwerp. ✓✓	 2
11.9	geldgierigheid ✓	1

11.10	Ma Khumalo ✓ Sy het soveel goed in haar gehad dat sy Mariam onder haar vlerk geneem het. ✓	1 1	
11.11	Sy het die naam wat Ma Khumalo haar gegee het, aanvaar en haar kind die van Khumalo gegee. / Sy het die naam, Mary, wat Ma Khumalo haar gegee het, aanvaar en haar kind die van Khumalo gegee. ✓ Taliep het geen seggenskap oor die kind nie. ✓	1 1	
11.12	Hartseer/ Ontnugtering/ Alleenheid ✓	1	
11.13	11.13.1	Sy het van die Moslem geloof na die Christelike geloof oorgegaan. ✓	1
	11.13.2	Dit kan realisties wees, aangesien dit daagliks gebeur dat ander gelowe die Christelike geloof aanneem. ✓✓ OF Dit is nie realisties nie, aangesien 'n Moslem nie sommer die Christelike geloof sal aanneem nie. ✓✓	2
			[25]

ONDERWêRELD – Fanie Viljoen**VRAAG 12: ONDERWêRELD – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKST TE VERWYS

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Eckardt sluit eers in gr. 12 by Lawson College aan wat reeds toe van hom 'n buitestander maak, omdat hy nie deel van die trapper ritueel was nie. Bv. bl.53: *En ek kan dit sommer ruik: 'n nuweling. Kan jy nou meer? In ons laaste jaar.*
- Omdat Eckardt eers in gr. 12 by Lawson College aansluit, is die skoolopset vir hom vreemd en vals en dit maak van hom 'n buitestander. Bv. bl. 212: *Nie as ek myself klaar geregistreer het as 'n matriekleerder nie./ So, ek het ingekom by Lawson Kollege – op my eie stoom en met vervalste skoolrekords.*
- Eckardt is 'n alleenloper want hy is nie deel van die groep nie – hy speel nie rugby nie en draf alleen. Bv. bl. 54: *Dan draf hy seker nog iewers buite. Ek weet hy is fanaties daaroor. Elke oggend vyfuur gaan draf hy./Bl.192: Ek kry vir Eckardt waar hy eenskant sit, weg van die lawaai.*
- Hy bly buite die groep, want selfs by die koshuisbraai sit hy eenkant. Eckardt se leesstof onderstreep sy individualisme wat eie is aan 'n buitestander omdat hy wyd lees en ook oor ernstige onderwerpe. Bv. bl. 55: *Kennis kos tyd, jy moet op jou watsenaam gaansit en lees.*
- Nie net Eckardt se leesstof maak hom anders as die ander seuns nie, maar ook die onderwerpe waarin hy belangstel. Bv. bl. 55: *Hy weet van goed waarvan die res van die ouens nie 'n clue het nie.*
- Eckardt se kuberkrakery is ook 'n bewys van sy buitestandskap aangesien hulle hul dikwels in 'n individualistiese aktiwiteite verdiep. Bv. bl.78: *Ek is al 'n ruk besig om hierdie een te try hack.*
- Eckardt hou Greg op 'n afstand deur die feit dat hy vir hom 'n denkbeeldige familie skep wat hy as sy eie voorhou. Bv. bl. 213: *Van die internet afgelaai. ek het nie 'n clue wie die mense is nie.*
- Eckardt praat min, selfs met Greg, en juis hierdeur word hy gesien as 'n vreemdeling. Bv. bl. 56: *Ek probeer terugdink aan die baie kere dat ons saam was. Die onderwerp het nooit opgekom nie. Altyd stil .../ Bl. 193: Jy is stiller deesdae. Ek was mos maar nog altyd.*
- Eckardt se buitestandskap word verder onderstreep deur die feit dat hy anders dink, want hy bevraagteken Greg se onderdanigheid aan sy pa se eise. Bv. bl. 73: *Clones, hè, almal van ons – clones van ons pa's./ Bl.99: Jeez, Greg, jou pa kan nie vir jou besluit nie.*

- Eckardt se identiteitskrisis laat hom sonder identiteit en kry hy identiteit as Ekk-0, maar ook is dit vals. Bv. bl.213: *..., want jare later sou hy vir homself 'n ander naam kies./ Bl. 213: En dit was in elk geval ook nie my regte naam nie ...*
- Ten spyte van die feit dat Eckardt 'n buitestander is, beskik hy oor sosiale vaardighede soos ons kan sien wanneer hy die nodige inligting oor die Owens vanaf Rita Owen kry. Bv. bl.214: *Hel, ek het tot jou ma gebel en sy kon nie ophou praat oor jou nie.*
- Eckardt beskik oor sosiale vaardighede soos gesien kan word wanneer hy die nodige inligting oor Greg by die skool versamel. Bv. bl. 214: *Ek het gemaak of ek talent scout is vir 'n universiteit.*
- Eckardt se sosiale vaardighede bluf selfs mnr. Owen wanneer Eckardt heerlik met hom tydens die vakansie gesels. Bv. bl.146: *Eckardt en my pa gesels dik stukke die aand ...*
- Eckardt se sosiale vaardighede word ook gesien wanneer hy saam met Greg en Nicole-hulle na die nagklub gaan. Bv. bl. 120: *Ek kyk oor my skouer na Eckardt. hy en Candy het 'n ding aan.*
- Eckardt se sosiale vaardighede lei ook vir Nicole op Jeffreysbaai om die bos en wil dit voorkom of daar iets fisieks tussen haar en Eckardt gebeur het. Bv. bl. 148: *..., maar twee aande later kry ek vir Eckardt in die middel van die nag in die gang naby Nicole se kamer.*
- Eckardt is so sosiaal vaardig dat hy al die nodige inligting uit Joan Gibbs kry.
- Eckardt se sosiale vaardighede word op die spits gedryf wanneer hy Greg in die onderwêreld van kuberkrakery inlei. Bv. bl. 81: *Oukei, maar nie vanaand al nie. Môre. Ons kan môre begin.*

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

OF

VRAAG 13: ONDERWêRELD – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
13.1	Tydens die gr. 12's se inlywingsritueel van die Trappers by Lawson College. ✓ <i>Die kandidaat moet hier die WIE, WAT en WAAR vir EEN punt noem</i>	1
13.2	Greg verslaap die eerste oggend. ✓ Plank insinueer dat die VRL almal blote sake-transaksies is/bloot gekies is as gevolg van hul ouers wat die skool 'n finansiële hupstoot kon gee. ✓	1 1
13.3	Dok Pienaar kondig aan dat hy hom meer op sy sakebelange gaan toespits. ✓	1
13.4	Greg ✓ Hy gee vir ons eerstehandse inligting oor die inlywingsritueel van die Trappers. ✓ <i>Die kandidaat moenie 'n generiese antwoord hier gee nie. Wees spesifiek.</i>	1 1
13.5	Daar is 'n besondere band tussen die leerders van Lawson College/hulle ondersteun mekaar goed. ✓	1
13.6	13.6.1 Greg en die Trappers is by die mangat wat na die ondergrondse tunnels lei. ✓	1
	13.6.2 Dit dui op die ondergrondse wêreld/bose ✓	1
	13.6.3 Die onderwêreld van geld. ✓	1
13.7	Ek stem saam met hierdie stelling, want direk daarna gaan help Eckardt vir Greg om die Trappers wat nie gevind is nie te soek. ✓ Dit maak dit dus vir Eckardt makliker om na Greg se kamer toe te gaan en te begin gesels. ✓ <i>Die kandidaat kan nie die stelling weerlê nie.</i>	1 1
13.8	Greg het gekeer dat Eckardt nie in die mangat moes afsak nie, waar hy oorspronklik gedink het dat Eckardt 'n les geleer moes word. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante hier gee.</i>	1
13.9	13.9.1 Hy kom af op Project Nursery Rhyme ✓	1
	13.9.2 Dok Pienaar is die mester brein agter hierdie projek. ✓	1
	13.9.3 Die skool se leuse is Lig in die lewe vir die mensdom, maar Dok en sy projek bring lyding vir die mensdom. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van die ironie vir EEN punt aanbied.</i>	1
	13.9.4 Greg stel hierdie projek aan die kaak en bring so lig na die mensdom. ✓ <i>Die kandidaat moet by die leuse en handeling in sy antwoord uitkom.</i>	1

13.10	Kwanele steek 'n hand uit om die Trapper te help waar Inspekteur Cele ook 'n hand uistek om Greg te probeer help. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van die verskil aandui vir EEN punt.</i> Nee, Greg het aangehou om vir Inspekteur Cele te jok. ✓		1 1
13.11	13.11.1	Mnr. Andersen is deel van die skool wat niks aan Eckardt se verdwyning wou doen nie en nou vra hy hom om hulp. ✓ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van ironie vir EEN punt aanbied.</i>	1
	13.11.2	Ja, want Greg wou aanvanklik niks van Eckardt weet nie, ✓ maar nou het hy hom probeer help en beskerm. ✓ <i>Die kandidaat moet in sy antwoord die ontwikkeling aantoon.</i>	2
13.12	Butcher – Dok Pienaar Baker – Viroloog Candlestickmaker – Mnr. Owen ✓✓✓		3
			[25]

AFDELING C: DRAMA

Beantwoord EEN vraag.

KRISMIS VAN MAP JACOBS – Adam Small**VRAAG 14: KRISMIS VAN MAP JACOBS – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Die gemeenskap twyfel of Map verander het, want niemand het direkte kontak met hom nie en bespiegel net, want slegs Blanchie het soms vir Map gaan kuier en Antie Grootmeisie, maar sy is stom. *Bv. bl. 7: "TOMMY: Remember, ek is darem vrinne moet hulle ... So ek sal darem wiét ..."*
- Die gemeenskap twyfel of Map verander het, want hulle onthou hom as die misdadige. *Bv. bl. 7 "Al wat ek sê is, ek wil nie by wies as hy weer hierso is nie, en hy vinne at last yt van Blanchie nie ..."*
- Cyril en Richie dink Map gaan woedend wees as hy uitkom en uitvind dat Mister Cavernelis vir Blanchie laat uitbuit. *Bv. bl. 7: "CYRIL: Al wat ek sê is, ek wil nie by wies as hy weer hierso is nie, en hy vinne at last yt van Blanchie nie ..."*
- Die Kersorkes twyfel ook in Map se verandering toe Miriam vra of Map weer vir hulle gaan speel. *Bv. bl 37: "MIRIAM (terwyl sy bly werk): En mister Jacobs, waar is hy? ..."*
- Die Kersorkes twyfel ook in Map se verandering daarom wil hulle nie vir hom sy plek teruggee nie *Bv. bl. 37: "n Stilte en erns kom oor die groep wat so pas nog gelag het. Al die instrumente is stil ..."*
- Cavernelis vermoed ook dat Map nie verander het nie, want hy wil nie hê dat Blanchie die verhouding voortsit nie. *Bv. Bl. 23: "Hy's 'n ... 'n misdadiger ..."*
- Alhoewel Antie Grootmeisie nie noodwendig getwyfel het in sy verandering nie, het sy nie begin praat alvorens hy werklik boete gedoen het nie. *Bl. 62: "hy val half – voor Antie Grootmeisie neer. ANTIE GROOTMEISIE (praat, vir die eerste keer in jare)"*
- Map gee sy volle samewerking aan Apostel George en sy maatskaplike werkster (Miss Africa). *Bv. bl 12: "MAP: Maar Apostel George sê ook vir my, Miss Africa is reg ..."*
- Map bely sy misdaad voor Antie Grootmeisie en Apostel George in die tronk. *Bv. bl 29: "MAP: Één ding moet ek nog doen, ek wéét, Apostel, ... lat ek moet ýtpraat, om die exact waarheid van daarie aand te vertel,"*
- Map meng nie regtig met die mense na sy vrylating nie – Tommy gewaar hom. *Bv. bl 40: "TOMMY: So hoe lank is jy al t'rug?"*

- Map is stil en terughoudend wanneer Tommy hom al die nuus van die afgelope jare vertel, maar Tommy se stories oor Blanchie ontstel hom. *Bv. bl 41: "Map stil Tommy praat voort". Bl 42: "Map hewig onstel."*
- Map probeer sy bes om deur die gemeenskap aanvaar te word en werk kry. *Bv. bl 45: "MAP: ... Nei ... (Lag) ... Hulle vat jou nie so nie! ..."*
- Map wil bitter graag weer deel van die Kersorkes word. *Bv. bl 46: "MAP: ... Die band nét so, Oompie Paulsen-hulle ... even hulle, ... steer ma' clear van Map Jacobs af ..."*
- Map wil bitter graag met Blanchie praat en sê hoe jammer hy oor alles is en dat hy 'n "gechangde man" is. *Bv. bl 46: "MAP: Hoekô avoid jy vir my, Blanchie?"*
- Map sê vir Blanchie dat hy haar vergewe het, want hy het self dinge gedoen wat verkeerd is. *Bv. bl 46: "MAP: Ek mind nie wat Blanchie gedoen het meanwhile nie, ek mind van niks..."*
- Map probeer vir Blanchie moed inpraat en sê dat hulle niks kan verander nie. *Bv. bl 60: "MAP: Daar's ... niks wat ons kan doen nie ... Blanchie ... Dit ... moet nou ... so gebeur ..."*
- Map sê vir Blanchie dat hy haar alles vertel het. *Bv. bl 60: "MAP: Ek het vir jou ... alles ge-vertel ... Blanchie."*

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

[25]

OF

VRAAG 15: KRISMIS VAN MAP JACOBS – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord		Punt
15.1	In die tronk ✓		1
15.2	15.2.1	Map het sy vriend Ivan Philander doodgemaak. ✓	1
	15.2.2	Ja, want volgens die apartheidsregering ✓ is die werk hoofsaaklik vir die wittes gereserveer ✓ en daarom het Map betrokke geraak by misdaad/ by bendes aangesluit. ✓	2
15.3	Dit is funksioneel, want sy moet vir die gehoor 'n aanduiding gee dat sy Map se toenadering verwelkom. ✓		1
	Sy is lief vir hom./Hulle is lief vir mekaar. ✓		1
15.4	Johnnie dui op die onskuldige skoolseun ✓ terwyl Map na die misdadiger verwys. ✓		2
15.5	Dit dui op Blanchie en Johnnie se onskuld/nog onseker in hul liefde/jong liefde. ✓		1
	<i>Die kandidaat bied enige EEN antwoord vir EEN punt aan.</i>		
15.6	Cavernelis doen twee werke ✓ om genoeg geld te maak om uit die township te kom. ✓		2
	<i>Die kandidaat moet duidelik die verband tussen die werk en die droom aandui.</i>		
15.7	Map is in die tronk ✓ en hy dink terug ✓ aan hom en Blanchie se verhouding toe hulle nog op skool was. ✓		3
15.8	Blanchie het nie die modelkontrak gekry om Parys toe te gaan nie. ✓		1
	Maud is dadelik aanvallend/aggressief. ✓		
	Cavernelis is verslae/weet nie regtig hoe om te reageer nie. ✓		2
15.9	Blanchie is goedgeelowig/naïef/vertrou te maklik. ✓		1
	Nee, sy is nie meer die onskuldige/naïewe skooldogter nie, aan die einde van die teks is sy meer wêreldwys/is sy ontnugter./ken sy die wrede wêreld. ✓		1
15.10	15.10.1	Nee, hy was nie suksesvol in sy pogings nie, want hulle bly vasgevang op die Kaapse Vlakte. ✓	1
	15.10.2	Maud en Blanchie word die bespotting van die Vlaktes ✓ en Cavernelis pleeg uiteindelik selfdood. ✓	2
	15.10.3	Ja, ek het simpatie met die Cavernelisse, want hulle wou net 'n beter lewe lei.	
	OF		
	Nee, ek het nie simpatie met die Cavernelisse nie, want hulle wou van die begin af nie met die mense van die Vlakte meng nie/gedink hulle is beter as die mense van die Kaapse Vlakte. ✓		1
	<i>Die kandidaat bied enige soortgelyke antwoord aan.</i>		

15.11	TEKS I – Stemming van opgewondenheid/vreugdevolheid teenoor TEKS J – Stemming van wanhoop/verslaendheid √ <i>Die kandidaat moet BEIDE kante van die verskil aanbied vir EEN punt.</i>	1
15.12	Mense wat in 'n uitsiglose bestaan vasgevang is se uitkoms is min. √	1
		[25]

MIS – Reza de Wet**VRAAG 16: MIS – Reza de Wet – OPSTELVRAAG**

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.

- Wanneer Konstabel op die aand waarop die meisies verdwyn, verskyn vertrou Miem en Gertie hom genoeg om hulle te beskerm en laat hom die huis binnekom. Bv. bl. 15: *So 'n man kan mens vertrou./So ja, kom gerus binne.*
- Miem vertrou Konstabel soveel dat sy Meisie opveil aan 'n wildvreemde man. Bv. bl.25: *Ag nee wat, Meisie, jy is veels te nederig. Wil nooit geprys word nie. ... Maar die het sy ook. So mooi soos 'n engel/ Bl.24: Meisie kook die heerlikste kos, weet u?*
- Miem voel belangrik dat hulle in hul armoede deur Konstabel beskerm word. Bv. bl. 33: *Konstabel ... ek was miskien 'n bietjie haastig. Ek sien ... u dra tog ons belange op die hart.*
- Konstabel boesem soveel vertrou in dat Miem voor die wildvreemde man van haar private onderklere praat. Bv. bl. *My borstrok was net 'n bietjie styf.*
- So erken Miem teenoor die vreemde Konstabel dat sy haar man mis. Bv. bl. 31: *Vir sewe jaar het ek hom nog nie met 'n oog gesien nie. Dit is vir my 'n groot beproewing.*
- Sy gaan selfs verder en noem aan Konstabel dat sy teenwoordigheid "gevoelens" by haar aanwakker. Bv. bl.48: *Ek moet erken, Konstabel, ... om 'n man hier te sien ... hierdie tyd van die nag ... wel ... dit maak weer dinge in my wakker.*
- Miem skroom nie om vir Konstabel van haar seksuele behoeftes te vertel nie wat dus 'n aanduiding van vertrou is. Bv. bl. 47: *Dit is so lank laas ... lank laas ... dat 'n man vir my goeie nag gesê.*
- Gertie vertrou Konstabel so dat sy openlik hom vir haar probeer vang deur allerlei gunsies. Bv. bl.17: *... en neem sy arm./Trek 'n stoel uit. Bl.20: loop met 'n oorvol koppie koffie na die KONSTABEL.*
- Gertie vertrou Konstabel so dat sy alles in haar vermoë doen om die ander weg van hom te kry sodat sy alleen met hom kan wees. Bv. bl. 42: *Ek dink sy behoort te gaan slap./ Miem, hoekom gaan slap julle twee nie?*
- Gertie probeer haar bes om seksueel begeerlik voor te kom sodat sy Konstabel vir haar kan inpalm. Bv. bl. 23: *koketterige laggie/ Bl.43: giggellaggie.*

- Gertie voel so veilig by Konstabel dat sy haar gemaklik in die fantasiespel as Hannie laat inpraat. Bv. bl. 44: *Terwyl die KONSTABEL verder praat, voer GERTIE dromerig die bewegings uit wat hy beskryf.*
- Vir Meisie is hy 'n biegvader omdat sy vir hom kan vertel hoe vasgedruk sy voel tussen al die misreuke. Bv. bl. 26: *En wie sou nou wou tee drink? Die vlieë het mis aan hulle pote. Hulle loop op die tertjies en val in die melk.*
- Vir Meisie word hy 'n toevlugsoord want sy kan aan hom vertel hoe eng die bestaan is. Bv. bl.30: *En elke jaar het sy my streng belet om sirkus toe te gaan.*
- Meisie vertrou Konstabel soveel dat sy op die ou end bereid is om saam met hom te gaan. Bv. bl. 51: *Sy dans na die agterdeur. Voordat sy oor die drumpel dans, staan sy stil en kyk om na die KONSTABEL.*
- Vir die leser is dit dadelik vreemd dat die vreemdeling 'n konstabel is, maar ook blind is. Bv. bl.15: *soos u kan sien, is ek heeltemal blind.*
- Konstabel se vertelling van die sonsverduistering en sy blindheid word vertel as 'n spookagtigheid. Die leser/gehoor weet egter dat dit eintlik 'n doodnormale natuurverskynsel is. Bv. bl.35: *'n Rukwind kom skielik op. Die luike klap.*
- So besit Konstabel se vertelling van tant Hannie ook 'n toweragtige droomkwaliteit en begin die gehoor/leser snuf in die neus kry dat hy hierdie vertelling om 'n ander rede doen. Bv. bl. 46: *En nou begin sy uittrek. Sy is nie haastig nie.*
- Wanneer die leser/gehoor bewus raak van Konstabel se skielike sig na 12:00 weet hulle dat hy nie is wat hy voorgee om te wees nie. Bv. bl.50: *As dit baie laat word, kan ek altyd sien.*
- Die leser/gehoor begin lont ruik wanneer Konstabel vertel van sy spesiaal-ontwikkelde reuk-en gehoorsintuie. Bv. bl.16: *Nee, wag eers. Moet julle tog nie aan my voorstel nie. (Hy begin in die lug rondsnuffel.)*
- Die gehoor sien wanneer Konstabel sy uniformbaadjie uittrek en dit omdop sodat hy die hofnar word en beseft dat hy die karakters mislei het. Bv. bl.50: *Met vinnige, flambojante bewegings wat herinner aan die van 'n towenaar wat 'n indrukwekkende toertjie uitvoer, draai hy die binnekant van die baadjie buite toe ...*
- Wanneer hy Meisie begelei na buite om haar te bevry, weet die leser/gehoor dat Konstabel net voorgegee het om 'n beskermer te wees. Bv. bl. 52: *Die KONSTABEL hou haar 'n rukkie dop. Hy beweeg nou rats en vinnig, vou sy stok op en pak dit saam met sy gordel en helm in die sak. Hy knip dit toe en beweeg vinnig na buite.*

Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.

OF

VRAAG 17: MIS – Reza de Wet – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
17.1	Sy moet die missakke toewerk. ✓ Geen jongmens wil vir haar kom kuier nie. ✓	1 1
17.2	Sy wil haar ontsteltenis daarmee te kenne gee. ✓	1
17.3	17.3.1 Op hierdie aand/ 31 Augustus raak jongmeisies van die gemeenskap weg. ✓	1
	17.3.2 Dit is tydens die Groot Depressie ✓ en hulle het hulle plaas verloor./voer nou 'n sukkel bestaan op 'n kleinhoewe. ✓ <i>Die kandidaat moet die politieke agtergrond en die sosiale agtergrond gee.</i>	2
17.4	Miem verbied haar om na die liggies te kyk, daarom wil sy net bevestiging hê. ✓	1
17.5	17.5.1 Sy het dit eintlik geniet om die sirkus te sien. ✓	1
	17.5.2 Miem is skynheilig. ✓ Sy wil kamma niks van die sirkus weet nie, maar vra tog gretig uit daarvoor. ✓ Sy gebruik Meisie as 'n verskoning om meer van die sirkus te hoor. ✓	3
17.6	Meisie het tog daarin geslaag om een keer na die sirkus te gaan./ Meisie loer skelm deur die venster na die sirkusliggies./ Meisie hoor die sirkusmusiek wanneer sy uitgaan met die slopemmer. ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE motiverings vir TWEE punte aan.</i> Die hofnar het haar menswaardig laat voel./smagting na vryheid beantwoord. ✓	2 1
17.7	Die absurditeit/belaglikheid van die menslike bestaan. ✓	1
17.8	17.8.1 Miem verwys na Gabriël se slopemmer wat uit die dak afsak. ✓	1
	17.8.2 Sy is nou die broodwinner./moet nou baie hard werk. ✓ Sy verlang na 'n man se teenwoordigheid in haar huis./ Sy sit met seksuele frustrasies. ✓	2
17.9	jy ✓	1
17.10	Sy wil graag na buite/die sirkus beweeg. ✓ Sy wil bevry word van haar ma se beknelling./eng bestaan. ✓	2
17.11	Meisie beweeg na buite, weg van Miem en die tema is een van bevryding. ✓ <i>Die kandidaat moet die aansluiting van die reëls by die tema uitbring.</i> Dit is korrek, want Miem is die persoon wat Meisie weghou van die sirkus en die lewe daar buite; dit is dus van haar wat Meisie bevry moet word. ✓ <i>Die kandidaat moet Miem se rol in die drama duidelik met die tema verbind.</i>	1 1

17.12	Onheilspellend. √	1
	“koud” √	1
		[25]

TOTAAL AFDELING C: 25
GROOTTOTAAL: 80

AFDELING A: ASSESSERINGSRUBRIEK VIR LITERÊRE OPSTEL – HUISTAAL: POËSIE [10 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD Interpretasie van onderwerp Diepte van argument, verantwoordbaarheid en insig in teks 7 PUNTE	5–6 - Diepgaande interpretasie van onderwerp. - Reeks treffende argumente wat behoorlik uit die gedig gerugsteun is. - Uitstekende begrip van die genre en gedig.	4 - Toon begrip van die onderwerp en het die onderwerp goed geïnterpreteer. - Respons redelik gedetailleerd. - Enkele deeglike argumente gegee, maar nie almal ewe goed gemotiveer nie. - Begrip van genre en gedig duidelik.	3 - Redelike interpretasie van die onderwerp. - Enkele goeie punte ter ondersteuning van die onderwerp. - Enkele argument word ondersteun, maar bewyse nie altyd oortuigend nie. - Basiese begrip van genre en gedig.	2 - Onbevredigende interpretasie van die onderwerp. - Byna geen punte wat die onderwerp ondersteun nie. - Onvoldoende begrip van genre en gedig.	0–1 - Geen begrip van die onderwerp nie. - Geen verwysing na die gedig nie. - Leerder het nie die genre en gedig onder die knie nie.
STRUKTUUR EN TAAL Struktuur, logiese vloei en aanbieding Taalgebruik, toon en styl gebruik in opstel 3 PUNTE	4 - Samehangende struktuur. - Argumente goed gestruktureer en daar is duidelike ontwikkeling. - Taalgebruik, toon en styl is volwasse, dit beïndruk en is korrek. - Grammatika, spelling en puntuasie feitlik foutvry.	3 - Duidelike struktuur en logiese vloei van argument. - Vloei van argument kan gevolg word. - Taalgebruik, toon en styl is grootliks korrek.	2 - Enkele bewyse van struktuur. - 'n Goed gestruktureerde logiese vloei en samehang ontbreek in die opstel. - Geringe taalfoute; toon en styl meestal gepas.	1 - Struktuur toon tekens van swak beplanning. - Argumente nie logies gerangskik nie. - Taalfoute beduidend. - Toon en styl nie geskik nie.	0–1 - Struktuur swak. - Ernstige taalfoute. - Foutiewe styl.

AFDELING B EN C: ASSESSERINGSRUBRIEK VIR LITERÊRE OPSTEL – HUISTAAL: ROMAN EN DRAMA [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik 12–15	Knap 9–11	Gemiddeld 6–8	Elementêr 4–5	Onvoldoende 0–3
INHOUD Interpretasie van onderwerp Diepte van argument, verantwoordbaarheid en insig in teks 15 PUNTE	<ul style="list-style-type: none"> - Uitsonderlike respons: 14–15 - Uitstekende respons: 12–13 - Diepgaande interpretasie van onderwerp - Reeks treffende argumente wat behoorlik uit die gedig gerugsteun is - Uitstekende begrip van die genre en teks 	<ul style="list-style-type: none"> - Toon begrip van die onderwerp en het die onderwerp goed geïnterpreteer - Respons redelik gedetailleerd - Enkele deeglike argumente gegee, maar nie almal ewe goed gemotiveer nie - Begrip van genre en teks duidelik 	<ul style="list-style-type: none"> - Redelike interpretasie van die onderwerp; nie alle aspekte in detail ondersoek nie - Enkele goeie punte ter ondersteuning van die onderwerp - Enkele argument word ondersteun, maar bewyse nie altyd oortuigend nie - Basiese begrip van genre en teks 	<ul style="list-style-type: none"> - Onbevredigende interpretasie van die onderwerp: byna geen aspekte in detail ondersoek nie - Min punte wat die onderwerp ondersteun - Baie min relevante argumente - Weinig begrip van genre en teks 	<ul style="list-style-type: none"> - Geen begrip van die onderwerp nie - -Swak poging om die vraag te beantwoord. - Argumente oortuig nie - Leerder het nie die genre en teks onder die knie nie
STRUKTUUR EN TAAL Struktuur, logiese vloei en aanbieding Taalgebruik, toon en styl gebruik in opstel 10 PUNTE	<ul style="list-style-type: none"> - Samehangende struktuur - Uitstekende inleiding en slot - Argumente goed gestruktureer en daar is duidelike ontwikkeling - Taalgebruik, toon en styl is volwasse, dit beïndruk en is korrek 	<ul style="list-style-type: none"> - Duidelike struktuur - Logiese vloei van argument - Inleiding, slot en ander paragrawe samehangend georganiseer - Taalgebruik, toon en styl is grootliks korrek 	<ul style="list-style-type: none"> - Enkele bewyse van struktuur - Logika en samehang is duidelik, maar met foute - Enkele taalfoute; toon en styl meestal gepas - Paragrafering meestal korrek 	<ul style="list-style-type: none"> - Struktuur toon tekens van swak beplanning - Argumente nie logies gerangskik nie - Taalfoute beduidend - Toon en styl nie geskik nie - Paragrafering foutief 	<ul style="list-style-type: none"> - Gebrek aan beplande struktuur belemmer vloei van argumente - Taalfoute en foutiewe styl laat hierdie skryfstuk misluk - Styl en toon nie geskik nie - Paragrafering foutief
VERSPREIDING VAN PUNTE	20–25	15–19	10–14	5–9	0–4